

בבית המשפט העליון

ע"א 4145/24 - א'

כבוד השופט י' עמית

לפני:

דנבר אחזקות וכימיקלים בע"מ

המערערת:

נ ג ד

1. מפעלי קדם (מבלטן) בע"מ
2. עופר ישראלי
3. ציפי ישראלי

המשיבים:

בקשת המשיבה 1 לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד ב-ת"א 7299-11-20 מיום 24.3.2024 שניתן על ידי השופטת ש' גלר; תגובת המערערת לבקשה

עו"ד אלי הלם

בשם המערערת

עו"ד יוני מבורך

בשם המשיבה 1:

החלטה

בקשה לעיכוב ביצוע חלקי של פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת ש' גלר) בת"א 7299-11-20 מיום 24.3.2024, שבו חויבה המבקשת (המשיבה 1 בערעור) לשלם למערערת סך של כ-2 מיליון ₪.

1. ההליך בבית המשפט המחוזי נסב על עסקת מכר מקרקעין שנכרתה בין הצדדים בשנת 2017. בתמצית, המערערת (להלן גם: דנבר) הגישה תביעה נגד המשיבים בגין הפרת ההסכם. תחילה תבעה דנבר סך של כ-8 מיליון ₪ בגין רכיבים שונים, אולם בהמשך הופחת סכום התביעה לסך של כ-4.5 מיליון ₪. המשיבה 1 (להלן: קדם) הגישה מצדה תביעה שכנגד על סך כ-2.25 מיליון ₪, שבה נטען, בין היתר, כי דנבר היא שהפרה את ההסכם. בית המשפט המחוזי קיבל את תביעת דנבר בחלקה וקבע כי על קדם לפצותה בסך כולל של כ-2 מיליון ₪, בתוספת הוצאות משפט בסך 50 אלף ₪. תביעתה של דנבר שהופנתה באופן אישי נגד המשיבים 2-3 (ה"ה ישראלי) נדחתה, וכך גם התביעה שכנגד שהגישה קדם.

2. על פסק דינו של בית המשפט המחוזי הגישה דנבר ערעור, שבו נטען כי בית משפט קמא שגה בכך שלא פסק פיצוי בגין הרכיב של מכירת הנכס בהפסד, שלשיתתה עומד על כ-2.4 מיליון ₪. לחלופין, נטען כי יש מקום לקבוע את שיעור הנזק בגין רכיב זה על דרך האומדן. בנוסף לאמור, דנבר מלינה בערעורה על שיעור ההוצאות שנפסק לזכותה, שלטענתה נמוך בצורה משמעותית מהשיעור שנקבע בתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

3. חודש ימים לאחר הגשת הערעור על ידי דנבר, הגישו המשיבים, קרי קדם וה"ה ישראלי, את הבקשה שלפניי לעכב באופן חלקי את ביצוע פסק הדין. יצוין כי המשיבים הגישו תחילה את בקשתם לבית המשפט המחוזי, אולם זה קבע כי משעה שכבר הוגש ערעור על פסק הדין (הגם שהערעור הוגש על ידי דנבר), הסמכות להכריע בבקשה מסורה לערכאת הערעור (החלטה מיום 17.6.2024).

בבקשתם טוענים המשיבים כי בכוונתם להגיש ערעור מטעמים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי; כי סכום של מיליון ₪ מתוך סכום הפיצוי שנפסק בבית המשפט המחוזי כבר הועבר לדנבר; וכי הם מבקשים לעכב את ביצוע תשלום יתרת פסק הדין עד להכרעה בערעור שהם עתידים להגיש. לטענתם, סכום הפיצוי שנקבע בבית המשפט המחוזי שגוי בשל מספר טעמים, לרבות קיומה של הודאת בעל דין לגבי חלק מרכיבי הפיצוי, ולנוכח העובדה שבית המשפט פסק פיצוי בסכום שנתבע לראשונה בסיכומיה של דנבר. באשר לנימוקי הערעור שעתיד להיות מוגש, המשיבים טוענים כי אלה יתבססו בעיקרם על טענה למתן עדיפות לעדות בעל פה כנגד מסמך בכתב; ועל קיומה של סתירה בין הפיצוי שנפסק בגין אחד הרכיבים לבין טענה שכבר הוכרעה בפסק דין חלוט שניתן קודם לכן. באשר למאזן הנוחות, המשיבים טוענים כי דנבר פתחה בהליכי הוצאה לפועל במטרה לממש דירה של המשיבים 2-3 (שניתנה לטענתם כבטוחה במסגרת ההליך לצורך הבטחת פסק הדין); כי עשוי להתעורר קושי לגבות מחדש את הסכום שכבר שולם בסך 1 מיליון ₪ ככל שערעורם יתקבל; וכי לא צפוי להיגרם לדנבר נזק אם יעוכב ביצוע פסק הדין.

4. דנבר, מצדה, הגישה תגובה שבה התנגדה לבקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. לטענתה, הקביעות בפסק הדין שעליהן מלינים המשיבים הן קביעות שבעובדה. באשר למאזן הנוחות, נטען כי המשיבים ניסו להבריא את הנכס היחיד שהיה בבעלותה של קדם תוך כדי ההליך המשפטי בבית משפט קמא (הנכס מושא התביעה והתביעה שכנגד); כי בעקבות כך הוטל עיקול על נכס של קדם, שהוחלף לבקשת המשיבים בעיקול על דירה שרכשו המשיבים 2-3 (וזאת בנוסף להפקדת סך של מיליון ₪ בנאמנות לצורך פירעון

פסק הדין לכשיינתן); כי אין זה ברור אם מדובר בדירת מגורים של המשיבים 2-3, אך מכל מקום אלה האחרונים התחייבו במסגרת ההליך שלא לטעון כי מדובר בדירת מגורים תפוסה; וכי הדירה אינה משועבדת, ולפיכך קיים חשש מפני "דילול" העיקול שהוטל על הדירה לטובת דנבר. לבסוף, דנבר טוענת כי גם אם יתקבלו טענות המשיבים בערעור שהם עתידים להגיש, הרי שטענות אלה מופנות רק כלפי חלק מפסק הדין הכספי. לטענתה, החוב של קדם בתיק ההוצאה לפועל עומד כיום על כ-1.5 מיליון ₪, בעוד שאם תתקבלנה טענות המשיבים בערעור שיגישו, סכום החוב יפחת רק בכ-780 אלף ₪, ומשכך אין הצדקה לעכב את ביצוע פסק הדין.

5. לאחר עיון בבקשה ובתגובה על נספחיהן, המסקנה היא כי דין הבקשה להידחות.

אפתח בהערה שמצויה במישור הדיוני. כפי שתואר לעיל, המשיבים הגישו תחילה את בקשתם לעיכוב ביצוע לבית המשפט המחוזי. זאת, על יסוד סברתם כי משעה שהם עצמם טרם הגישו ערעור – אזי הסמכות לדון בבקשתם עודנה מסורה לערכאה הדיונית. בבקשתם נדחתה כאמור על ידי בית המשפט המחוזי, בנימוק שהיה עליהם להגיש את בקשתם לערכאת הערעור, שכן ערעור על פסק הדין כבר הוגש (הגם שלא על ידם אלא על ידי המערער). אומר בקצרה כי אף שסברתם של המשיבים אינה משוללת היגיון, והגם שערעורם של המשיבים הוא ערעור עצמאי (להבדיל מהמוסד של "ערעור שכנגד" שחל בעבר לפי תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984), לטעמי צדק בית המשפט המחוזי בקבעו כי הסמכות לדון בבקשה לעיכוב ביצוע בנסיבות דנן מסורה לערכאת הערעור. אסביר בקצרה.

6. תקנה 145 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 קובעת כדלקמן:

עיכוב ביצוע

145. (א) הגשת ערעור לא תעכב את ביצוע ההחלטה שעליה מערערים.

(ב) בית המשפט רשאי להורות על עיכוב ביצועה של החלטה שנתן, וכן על מתן סעד זמני בנוגע להחלטה כאמור, בתנאים שייראו לו, וזאת כל עוד לא הוגש ערעור במועד הגשת הבקשה לעיכוב ביצוע; בקשה לפי תקנה זו אפשר שתידון בעל פה אם התבקשה במועד הדיון, מיד לאחר שימוע ההחלטה.

(ג) הוגש ערעור, רשאי בית המשפט שלערעור להורות על עיכוב ביצועה של החלטה שעליה מערערים וכן על מתן סעד זמני בנוגע להחלטה כאמור, בתנאים שייראו לו.

כפי שהוסבר בפסיקה, לרשותו של בעל דין המבקש לעכב ביצועו של פסק דין עומדים שלושה אפיקי פעולה: האחד – הגשת ערעור ובד בבד הגשת בקשה לעיכוב ביצוע שתוכרע על ידי ערכאת הערעור (תקנה 145(ג)); השני – הגשת בקשה לערכאה הדיונית לעיכוב ביצוע פסק דינה עד להכרעה בערעור, וזאת כל עוד לא הוגש ערעור במועד הגשת הבקשה לעיכוב ביצוע (תקנה 145(ב)); והשלישי – פניה לערכאה הדיונית בבקשה לעיכוב ביצוע למשך פרק זמן מצומצם עד להגשת הערעור (ראו החלטתי ברע"א 5563/22 הרשות הפלשתינית נ' פלוני, פסקה 6 והאסמכתאות שם (29.8.2022)).

7. עיון בתקנה 145 מלמד כי זו נוקטת לשון כללית, הן בתקנת משנה (ב) ("כל עוד לא הוגש ערעור"), הן בתקנת משנה (ג) ("הוגש ערעור"). פשוטו של מקרא, שאין התקנה מבחינה בין ערעור שהוגש על ידי מבקש עיכוב הביצוע לבין ערעור שהוגש על ידי בעל דין שכנגד. במילים אחרות, לפי פשט לשונה של התקנה, קו פרשת המים בשאלת הסמכות לדון בבקשה לעיכוב ביצוע הוא השלב שבו הוגש ערעור כלשהו על פסק הדין שאת ביצועו מתבקש לעכב, ומשעה שהוגש ערעור הכדור עובר למגרשה של ערכאת הערעור.

פרשנות זו הגיונה בצדה. ראשית, משעה שהוגש ערעור, יש טעם בכך שערכאת הערעור תהא זו שתבחן את מצב הדברים לאור הערעור שהוגש ותתרשם מסיכוייו, בבואה להחליט אם להיעתר לבקשה לעיכוב ביצוע לתקופת הערעור (בין שמדובר בערעור מטעם מבקש עיכוב הביצוע ובין שמדובר בערעור שהוגש על ידי בעל דין שכנגד; הגם שאין לכחד כי בנסיבות כמו במקרה דנן, שבהן בעל דין הגיש בקשה לעיכוב ביצוע בטרם הגשת ערעור מטעמו, עשוי להתעורר קושי להתרשם מסיכויי הערעור על יסוד הטענות שבבקשה לעיכוב ביצוע לבדן).

שנית, יש בפרשנות האמורה כדי למנוע מצבים מסוימים שבהם בקשות שונות לעיכוב ביצוע שנסבות על אותו פסק דין תוגשנה לערכאות שונות. טול מקרה שבו הערכאה הדיונית מוציאה תחת ידה פסק דין הקובע חיובים הדדיים של ראובן ושמעון האחד כלפי השני. ראובן מזדרז להגיש ערעור על פסק הדין, ובצדו בקשה לעיכוב ביצוע שתוכרע על ידי ערכאת הערעור (תקנה 145(ג)). שמעון, לעומת זאת, פונה תחילה לערכאה הדיונית בבקשה לעיכוב ביצוע לתקופת הערעור, וזאת בטרם שהגיש ערעור מטעמו על פסק הדין (תקנה 145(ב)). ספק אם מצב שכזה, שבו לאחר הגשת ערעור שתי ערכאות שונות תידרשנה לבקשות לעיכוב ביצוע שנסבות על אותו פסק דין, הוא מצב רצוי, ויש לטעמי יתרון בכך ששתיהן תובאנה להכרעתה של ערכאת הערעור (על כך שהתקנות נועדו, בין היתר, למנוע מצב של "התנגשות סמכויות", ראו גם יששכר רוזן-

צבי הרפורמה בסדר הדין האזרחי: מורה נבוכים § 96, עמ' 609 (מהדורה שלישית-דיגיטלית, 2024)).

[במאמר מוסגר: קושי דומה יכול להתעורר במצב הפוך שבו ראובן פונה תחילה לערכאה הדיונית בבקשה לעיכוב ביצוע בטרם הגשת הערעור, ואילו שמעון מגיש לאחר מכן ערעור ועמו בקשה לעיכוב ביצוע לערכאת הערעור. במצב המתואר, הסמכות לדון בבקשתו של ראובן מסורה לערכאה הדיונית, שהרי הבקשה הוגשה בטרם הגשת ערעור כלשהו על פסק הדין (תקנה 145(ב)), בעוד שהסמכות לדון בבקשתו של שמעון מסורה לערכאת הערעור (תקנה 145(ג)). על פני הדברים, לקושי שמתעורר במצב זה אין מענה בלשונה של תקנה 145].

מכל מקום, החשוב לענייננו, שמשעה שהוגש ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי (הגם שעל ידי דנבר), בקשתם של המשיבים לעיכוב ביצוע יצאה מתחומיה של תקנה 145(ב) ונכנסה לגדרה של תקנה 145(ג), ומשכך בדין קבע בית המשפט המחוזי כי הסמכות להידרש לבקשה מסורה לבית משפט זה.

8. ולבקשה לגופה. כידוע, בעל דין המבקש לעכב ביצועו של פסק דין לתקופת הערעור נדרש להראות כי סיכויי הערעור ומאזן הנוחות נוטים לטובתו. ככלל, כאשר מדובר בפסק דין המטיל חיוב כספי (כבמקרה דנן), הנטייה בפסיקה היא לא להיעתר לבקשה לעיכוב ביצוע, שכן על פי רוב ביצוע פסק הדין לא יוביל לנזק בלתי הפיך (ראו, מבין רבים, ע"א 4760/23 עמותת גיל עד מרכז גריאטרי ציבורי אזורי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 והאסמכתאות שם (10.8.2023)). הקושי במקרה דנן מתעורר לכאורה לנוכח טענת המשיבים כי דחיית בקשתם לעיכוב ביצוע תוביל למימוש דירה של המשיבים 2-3 לצורך תשלום יתרת פסק הדין.

למרות טענתם זו של המשיבים, אני רואה להיעתר לבקשה. ראשית, עיון מדוקדק בכתב הבקשה מעלה כי אין זה ברור לחלוטין אם דירת המגורים אמנם משמשת למגוריהם של המשיבים 2-3, או שמא מדובר בדירה שבבעלותם אך הם עצמם לא מתגוררים בה. בבקשה לא נטען במפורש כי המשיבים 2-3 מתגוררים בדירה או כי הם חשופים לסכנת פינוי, וממילא לא צורפו כל תימוכין לטענה זו (אפנה לסעיפים 23 ו-28 לבקשה, שם נאמר כי מדובר ב"דירתם של בני הזוג ישראלי"). בכך לא די כדי להרים את הנטל הדרוש לצורך קבלת בקשה לעיכוב ביצוע (ראו בדומה ע"א 6891/23 צור נ' שרבוט (8.10.2023)), שם נדחתה בקשה לעיכוב ביצוע כספי בטענה כי הדבר יוביל למימוש דירת מגורים, בשל העובדה שזו נטענה בעלמא וללא תימוכין). על כך אוסיף כי אף הטענה

שלפיה המשיבים יתקשו לגבות בחזרה את מיליון השקלים שכבר שולמו לדנבר, נטענה בעלמא וללא כל תימוכין.

9. שנית, בבקשתם טענו המשיבים כי במסגרת ההליך בבית משפט קמא, הדירה ניתנה כבטוחה לצורך הבטחת פסק הדין. על כך יוער כי לפי האמור בפרוטוקול הדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 7.8.2022 והחלטת בית המשפט מאותו היום (שצורף לתגובת דנבר), הדירה לא שועבדה כבטוחה לצורך הבטחת ביצוע פסק הדין, אלא הוטל עליה עיקול בהסכמת הצדדים, וראוי להזכיר כי "במשפט הישראלי העיקול איננו סוג של בטוחה" אלא מהווה סעד דיוני בלבד (שלום לרנר שעבוד נכסי חברה 245 (1996)). מכל מקום, והחשוב לענייננו, שבאותו דיון, בהתאם להסכמת הצדדים מפי באי כוחם, נקבע כי יוטל עיקול על זכויות המשיבים 2-3 בדירה שרכשו, וכי המשיבים 2-3 "מוותרים על כל טענה לדיירות מוגנת בדירה" ומתחייבים לא ליצור כל שעבוד על הדירה כל עוד העיקול בתוקף. ראוי היה שהמשיבים יתייחסו במסגרת בקשתם לעיכוב ביצוע לויתור מצדם "על כל טענה לדיירות מוגנת בדירה", ויסבירו מדוע חרף ויתור זה יש ליתן משקל לטענתם בנוגע למימוש אפשרי של הדירה. ואולם, מסיבותיהם שלהם, ויתור זה לא בא זכרו בבקשה שהגישו. גם מן הטעם הזה אין מקום להיעתר לבקשה (וזאת אף מבלי להידרש לשאלה מה בדיוק היתה כוונת הצדדים במונח "דיירות מוגנת").

10. אשר על כן, הבקשה נדחית.

ההוצאות בגין בקשה זו תילקחנה בחשבון בעת פסיקת הוצאות בגין הערעור.

ניתנה היום, כ"ח בסיון התשפ"ד (4.7.2024).

ש ו פ ט